



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ ст. –
початок ХХІ ст.)

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету історії
та міжнародних відносин
О.М.Маклюк
« 30 » серпня 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ (ДРУГА ПОЛОВИНА 80-
Х РР. ХХ СТ. – ПОЧАТОК ХХІ СТ.)**

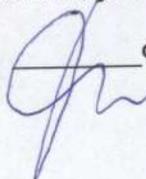
підготовки бакалавра
денної та заочної форм здобуття освіти
освітньо-професійної програми «Історія»
спеціальності 032 «Історія та археологія»
галузі знань 03 Гуманітарні науки

**ВИКЛАДАЧ: Каганов Юрій Олегович, д.і.н., професор кафедри новітньої історії
України**

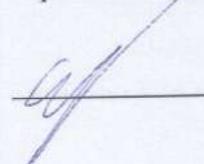
Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри новітньої історії України

Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри


Ф.Г.Турченко

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми:


С.М. Білівненко

2024 рік



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ
ст. – початок ХХІ ст.)

Зв'язок з викладачем:

Е-mail: kaganov_y_o@znu.edu.ua

СЕЗН ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4620>

Інші засоби зв'язку: Viber, Skype, Facebook Messenger, WhatsApp

Телефон: (061) 228-76-31

Кафедра: Кафедра новітньої історії України, 5 корпус, ауд. 323.

1. Опис навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації у період 80–90-х років ХХ ст. вивчаються у гуманітарних науках як транзит від колишнього тоталітарного соціалістичного устрою до нового демократичного ладу, від централізованого планування та управління до демократії. Дослідження транзитного періоду в різних країнах дає широку основу для порівняння, типологізації і моделювання процесів трансформації режимів.

В історіографії суспільно-політичні перетворення в Україні у 80-90-ті роки ХХ ст., як правило, розглядаються виключно в рамках СРСР. Такий підхід відбився у роботах О.Д. Бойка, В. Ігнатова, В. Кушерець, А. Орлова, Ю. Пахомова, Б. Попова, О. Гарань. Натомість процес демократичних перетворень означеного періоду – історичний феномен, характерний для всього регіону Центральної та Південно-Східної Європи.

При порівняльному дослідженні основні проблемні питання полягають у наступному: наскільки результати перетворень в Україні у період 80–90-х років у суспільно-політичному, соціально-економічному, ідеологічному житті відповідають європейським стандартам? Чому для України європейський шлях розвитку на початковому етапі самостійного державного будівництва не став таким необоротним, як для країн Центрально-Східної Європи?

У разі успішного завершення курсу студент зможе знати:

- теоретичні концепції теорій націотворення, модернізації, суспільнополітичних трансформацій, демократичного транзиту;
- передумови і концептуальні засади суспільно-політичних трансформацій періоду перебудови;
- трансформацію українського Гельсінського руху;
- феномен релігійного дисидентства;
- молодіжний і робітничий опозиційні рухи кінця 1980-х рр.;
- особливості демократичного транзиту України у контексті антитоталітарної боротьби народів Центрально-Східної Європи;
- проблеми транзиту політичної еліти в Україні кінця ХХ – початку ХХІ ст.
- специфіку партійно-політичного життя незалежної України на тлі європейського державотворення;
- особливості формування громадянського суспільства в Україні доби новітньої державності;
- регіональні особливості формування української національної ідентичності наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
- історичне підґрунтя гібридної війни на Сході України 2014-2015 рр



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ
ст. – початок ХХІ ст.)
Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	Вибіркова	
Семестр	8 -й	8-й
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість годин	150	
Лекційні заняття	34 год.	8 год.
Семінарські / Практичні / Лабораторні заняття	16 год.	6 год.
Самостійна робота	100 год.	136 год.
Консультації	Згідно з розкладом: https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/history/navchal_nij_protse	
Вид підсумкового семестрового контролю:	Залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12882	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу	Словесні методи (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); історичні есеї, наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу	Поточні контрольні заходи: теоретичні і практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях.



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ

ст. – початок ХХІ ст.)

	матеріалу; мозковий штурм; навчальні дискусії; робота в групах.	Написання есеїв. Підсумкові контрольні заходи
ЗК 6 Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.	Семинарське заняття семинар- конференція	Практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань та їх обговорення на практичних заняттях.
ЗК 13 Здатність діяти на основі інтелектуального сумління, чесності, не допускати плагіату й інших виявів академічної недоброчесності.	Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); історичні есеї	Розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях і при роботі на історичних есеях. Індивідуальні завдання. .
ЗК 14 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).	Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; історичні есеї, мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	Розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях в письмових роботах - історичних есеях.
СК 1 Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності	Проблемна лекція історичні есеї мозковий штурм.	Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання – історичні есеї; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: Тестування
СК 3 Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.	Словесні методи (лекція- монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); історичні есеї наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	Теоретичні і практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи
СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до	Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція);	Теоретичні і практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ

ст. – початок ХХІ ст.)

певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.	наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	завдань на практичних заняттях. Історичні есеї і їх обговорення. Підсумкові контрольні заходи.
ПРН 1 Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему	Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); робота на семінарських заняттях.	Теоретичні і практичні завдання — розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань. Історичні есеї. Підсумкові контрольні заходи: Тестування
ПРН 2 Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності	Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання; практичні завдання — розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Історичні есеї. Підсумкові контрольні заходи.
ПРН 6 Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії	Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	Теоретичні завдання; практичні завдання — розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Написання і обговорення історичних есеїв. Підсумкові контрольні заходи.
ПРН 8 Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки	Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	Теоретичні завдання, практичні завдання — розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи:
ПРН 11 Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов	Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод	Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання — тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання — розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.)

	проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи.
--	--	---

3. Зміст курсу

Змістовий модуль 1. Демократичний транзит і здобуття незалежності України в європейському контексті

У цьому модулі розглядаються теоретичні концепції демократичного транзиту, модернізації та націотворення, а також передумови суспільно-політичних змін періоду перебудови. Особлива увага приділяється українським опозиційним рухам кінця 1980-х рр. (Гельсінський рух, релігійне дисидентство, молодіжні та робітничі ініціативи) та їхньому внеску у здобуття незалежності. Український досвід аналізується у порівнянні з процесами демократизації в країнах Центрально-Східної Європи

Змістовий модуль 2. Проблеми модернізації і націотворення в Україні 1991-2004 рр.

Модуль присвячений трансформації політичної еліти та становленню багатопартійної системи в незалежній Україні. Розглядаються процеси формування громадянського суспільства, економічні реформи та соціальні виклики перехідного періоду. Окремо аналізуються регіональні особливості формування української національної ідентичності та перші кроки України на шляху європейської інтеграції.

Змістовий модуль 3. Суспільно-політичні трансформації в Україні 2004-2015 рр.: авторитаризм VS демократія

У цьому модулі вивчаються ключові політичні події новітньої історії: Помаранчева революція, політичні кризи 2006–2010 рр., авторитарні тенденції періоду 2010–2013 рр., Євромайдан та Революція Гідності. Аналізується роль громадянського суспільства у революційних процесах та історичне підґрунтя гібридної війни на Сході України 2014–2015 рр. Модуль акцентує увагу на протистоянні авторитарних і демократичних тенденцій у розвитку держави.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми лекцій, семінарів і есеїв	Кількість годин		Згідно з розкладом: 2 лекції на тиждень, семінари через тиждень
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекція 1-2	<i>Теоретичні концепції демократичного транзиту, модернізації, націотворення.</i>	4	1	<i>Згідно з розкладом</i>
Практичне заняття 1	<i>Тема: Теорії транзиту та модернізації - Чим відрізняється транзит від трансформації?</i>	2	1	<i>Згідно з розкладом</i>



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ

ст. – початок ХХІ ст.)

	<ul style="list-style-type: none">- Порівняння концепцій націотворення та модернізації. Україна як приклад демократичного транзиту.			
Лекція 3-4	<input type="checkbox"/> <i>Перебудова в СРСР: передумови та засади змін.</i>	4	1	<i>Згідно з – розкладом</i>
Практичне заняття 2	<i>Тема: Опозиційні рухи 1980-х рр.</i> <ul style="list-style-type: none">- Український Гельсінський рух: структура та ідеологія.- Релігійне дисидентство як форма спротиву.- Молодіжні та робітничі рухи: соціальна база та вимоги.	2		<i>Згідно з розкладом</i>
Лекція 5-6	<i>Опозиційні рухи в Україні кінця 1980-х: Гельсінський рух, релігійне дисидентство, молодіжні та робітничі ініціативи.</i>	4	1	<i>Згідно з розкладом</i>
Практичне заняття 3	<i>Тема: Незалежність України у європейському контексті</i> <ul style="list-style-type: none">- Антитоталітарна боротьба народів Центрально-Східної Європи.- Політичні та соціальні чинники здобуття незалежності України.- Чому шлях України відрізнявся від країн ЦСЄ?	2	1	<i>Згідно з розкладом</i>
Лекція 7-8	<i>Транзит політичної еліти та становлення багатопартійності.</i>	4	1	<i>Згідно з розкладом</i>
Практичне заняття 4	<i>Тема: Політична еліта та партійна система</i> <ul style="list-style-type: none">- Радянська номенклатура vs нові політики.- Програмні документи перших партій.- Чи була багатопартійність реальною?	2		<i>Згідно з розкладом</i>
Лекція 9-10	<i>Формування громадянського суспільства та економічні трансформації 1990-х.</i>	4	1	<i>Згідно з розкладом</i>
Практичне заняття 5	<i>Тема: Громадянське суспільство та економічні трансформації</i> <ul style="list-style-type: none">- Перші громадські організації та їхня роль.	2	1	<i>Згідно з розкладом</i>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ

ст. – початок ХХІ ст.)

	<ul style="list-style-type: none"> - Приватизація та її наслідки. - Соціальні проблеми перехідного періоду. 			
Лекція 11-12	Регіональні особливості української ідентичності та перші кроки європейської інтеграції.	4	1	Згідно з розкладом 3
Практичне заняття 6	<p>Тема: Ідентичність та європейський вибір</p> <ul style="list-style-type: none"> - Регіональні відмінності у формуванні ідентичності. - Європейська інтеграція: перші кроки та виклики. <p>Дискусія: чи існувала «єдина українська ідентичність» у 1990-х?</p>	2	1	Згідно з розкладом
Лекція 13-14.	Помаранчева революція та політичні кризи 2006–2010 рр.	4	1	Згідно з розкладом
Практичне заняття 7	<p>Тема: Авторитаризм vs демократія</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ознаки авторитаризму в Україні 2010–2013 рр. - Чи можна говорити про «відкат» від демократії? - Порівняння з іншими пострадянськими державами. 	2	1	Згідно з розкладом
Лекція 15-16	Авторитарні тенденції в Україні 2010–2013 рр.	4	1	Згідно з розкладом
Практичне заняття 8	<p>Тема: Євромайдан і війна на Сході України</p> <ul style="list-style-type: none"> - Причини та перебіг Євромайдану. - Роль громадянського суспільства у революційних подіях. - Історичні корені гібридної війни. 	2	1	Згідно з розкладом
Лекція 17	Євромайдан, Революція Гідності та історичне підґрунтя гібридної війни 2014–2015 рр.	2		Згідно з розкладом
Самостійна робота	Написання есе на запропоновані теми. Розміщено в СЕЗН ЗНУ	100	136	

5. Види і зміст контрольних заходів



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.)

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Практичне заняття 1	Індивідуальні доповіді, Робота у групі	Групова робота. Семинар - Вирішення проблемних завдань	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Практичне заняття 2	Індивідуальні доповіді, Робота у групі	Групова робота. Семинар - Вирішення проблемних завдань	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Практичне заняття 3	Індивідуальні доповіді, Робота у групі	Семинар — прес- конференція. Аналіз фільму. Семинар—«мозковий штурм»	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Самостійна робота	Завдання самостійної роботи №1: Практичне завдання – написання есе	Есе на тему «Повсякдення та свята періоду більшовицького НЕПу та індустріалізації» Обсяг роботи – від 3 до 6 аркушів.	<i>У першу чергу враховується оригінальність тексту, аргументованість, послідовність розкриття думок, цілісність та завершеність тесту</i>	6
Самостійна робота	Тестування	За змістом програми, передбаченим для ЗМ1 пропонується відповісти на 5 питань.	Правильна відповідь оцінюється в 1 бал	5
Практичне заняття 4	Індивідуальні доповіді, Робота у групі	Семинар-дискусія: студенти, маючи програму, завчасно готуються до Дискусії та Розгортають її безпосередньо на занятті.	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Практичне заняття 5	Індивідуальні доповіді, Робота у групі	Семинар-дискусія: студенти, маючи програму, завчасно готуються до Дискусії та	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.)

		Розгортають її безпосередньо на занятті.		
Практичне заняття 6	Індивідуальні доповіді, Робота у групі	Групова робота. Семинар - Вирішення проблемних завдань	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Самостійна робота	Завдання самостійної роботи №2: Практичне завдання – написання есе	Есе на тему «Повсякдення у період Другої світової війни» Обсяг роботи – від 3 до 6 аркушів.	<i>У першу чергу враховується оригінальність тексту, аргументованість, послідовність розкриття думок, цілісність та завершеність тесту</i>	6
Самостійна робота	Тестування	За змістом програми, передбаченим для ЗМ2 пропонується відповідати на 5 питань.	Правильна відповідь оцінюється в 1 бал	5
Практичне заняття 7	Індивідуальні доповіді, Робота у групі	Семинар — прес-конференція: кілька студентів готують повідомлення з вузлових питань, а всі учасники включаються в їх обговорення.	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Практичне заняття 8	Індивідуальні доповіді, Робота у групі	Групова робота. Семинар - Вирішення проблемних завдань	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Самостійна робота	Завдання самостійної роботи №3: Практичне завдання – написання есе	Есе на тему «Повоєнна Радянська Україна: побут та свято» Обсяг роботи – від 3 до 6 аркушів.	<i>У першу чергу враховується оригінальність тексту, аргументованість, послідовність розкриття думок, цілісність та завершеність тесту</i>	6



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.)

Самостійна робота	Тестування	За змістом програми, передбаченим для ЗМЗ пропонується відповіді на 8 питань.	Правильна відповідь оцінюється в 1 бал	8
Усього за поточний контроль				60
Підсумковий контроль				
Форма підсумкового контролю	Вид підсумкового контрольного заходу	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Теоретичне завдання:	1- й рівень: 6 тестових завдання на знання дат та подій 2- й рівень: 4 завдання на знання термінів і понять Оцінюються у 1 бал кожне Оцінюються у 2 бали кожне	1- й рівень: 6 тестових завдання на знання дат та подій 2- й рівень: 4 завдання на знання термінів і понять Оцінюються у 1 бал кожне Оцінюються у 2 бали кожне	14
	Практичне завдання	<i>Есе на тему «Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.)». Обсяг роботи – від 3 до 6 аркушів.</i>	<i>У першу чергу враховується оригінальність тексту, аргументованість, послідовність розкриття думок, цілісність та завершеність тесту. Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	26
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.)

Е	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна:

1. Бойко О. Д. Новітня історія України 2014–2019. Київ : Альма-матер, 2020. 160 с.
2. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2021. 432 с.
3. Політичні трансформації сучасного суспільства: колективна монографія / за наук. редакцією Т. Шаравари. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 216 с.
4. Турченко Ф., Каганов Ю., Турченко Г. Історія України (1914–1945) : підручник для здобувачів навчального ступеня бакалавра. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 368 с.
5. Україна в контексті історичного розвитку Європи : підручник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей / С. Ю. Боєва, В. Ю. Бузань, А. А. Кізлова та ін.; за ред. С. О. Костишевої. Київ : Арт Економі, 2021. 306 с.
6. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ : Академперіодика, 2021. 592 с.

Додаткова:

7. Burenkov V., Kaganov Y. The formation of non-formal groups of nomenclature in the USSR during the 1930-ies (on the example of the Soviet party leadership in Dnipropetrovsk region). *EAST EUROPEAN HISTORICAL BULLETIN*. 2020. №14. С. 108-116.
8. Каганов Ю. О. Конструювання «радянської людини» (1953–1991) : українська версія. Вид 2-ге. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 432 с. іл. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/1331?locale> (дата звернення: 22.08.2024).
9. Політична система України: конституційна модель та політичні практики : монографія / кол. авт.: Зеленько Г. І. (кер., наук. ред.) та ін. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 536 с.
10. Суспільно-політичні трансформації у ХХІ столітті: локальні, національні та глобальні контексти : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 квітня 2025 р.) / під заг. ред. М. Трофименка. К. : МДУ, 2025. 113 с.
11. Turchenko H., Turchenko F. How the South United Ukraine (the End of the XVIIIth – the Beginning of the XXth centuries). *Skhidnoievropeiskyi istorychnyi visnyk*. 2021. № 21. С. 31–40.

Електронні ресурси:

1. «Локальна історія». Мультимедійна онлайн-платформа про минуле та сучасне України. URL: <https://localhistory.org.ua>
2. Historians. URL: <http://www.historians.in.ua>
3. Historical content. URL: <https://historiana.eu>
4. Historical content. URL: <https://historiana.eu> (дата звернення 25.08.2024).
5. Zaporizhzhia Historical Review. URL: <http://surl.li/opsis> (дата звернення 25.08.2024).



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. XX ст. – початок XXI ст.)

6. Електронна бібліотека Інституту історії України НАН України – URL: [http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_e lib&S21ALL=\(%3C.%3EIHU%3D!%3C.%3E\)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_e lib&S21ALL=(%3C.%3EIHU%3D!%3C.%3E)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10): (дата звернення: 22.08.2024).
7. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua> (дата звернення 25.08.2024).
8. Україна Incognita: Історичний веб-проект. URL: <http://incognita.day.kyiv.ua/>
9. Україна модерна: міжнародний інтелектуальний часопис. URL: <http://uamoderna.com/>
10. Український воєнно-історичний портал. URL: <http://www.milua.org/>
11. Читиво: електронна бібліотека. URL: <http://chtyvo.org.ua>
12. Libraria: архів української періодики онлайн. URL: <https://libraria.ua/>
13. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. URL: <http://tsdavo.gov.ua/>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання теоретичної частини занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. Практична частина заняття відпрацьовується письмово шляхом виконання завдання практичного заняття.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Перевірка на академічну доброчесність буде здійснюватися програмним забезпеченням, наданим ЗНУ. У разі виявлення академічного плагіату студент зобов'язаний написати доповідну записку на ім'я завідувача кафедри з поясненням причин вчинення такого проступку; робота студента повертається на повторне виконання; студент направляє на курс з академічної доброчесності.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело за ДСТУ 8302:2015.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час практичних занять дозволяється виключно з навчальною метою (для виконання завдань практичного заняття, уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.)

початку заняття. Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу kaganov_y_o@znu.edu.ua У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

Процедура забезпечення якості визнання результатів неформального та інформального навчання є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освіти ЗНУ. Правила зарахування результатів навчання які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам) визначені у Положенні ЗНУ Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2024-2025 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається [Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://lnk.ua/9MVwgEpVz](https://lnk.ua/9MVwgEpVz).

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в



ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Суспільно-політичні трансформації в Україні (друга половина 80-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.)

межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

Наукова бібліотека: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

Система ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.